

գործքերը կամ անոնց աշխատասիրութիւնները կը գովեն, չէ թէ անոնց ըստ ինքեան գովելի ըլլալուն, այլ միայն ի շնորհս անոնց տիրոջը և աշխատասիրողին որուն մտերմութիւն կ'ուզեն ցուցնել իրենց շահուն համար, և ոչ ուրիշ գիտմամբ:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Հալոսադէպ Դաւաթիան մի: Նա բօլիի պատժապարտութեան ատենին առջեւ մօտերս տարօրինակ փուրսիչ մի պատահեցաւ: Խնդիրը մարդասպանութեան վերայ էր, զոր Թումազօ Ռուսօ անուն 67 տարեկան անձ մի ի գործ դրած էր ասկէ իբր 45 տարի առաջ, երբ հազիւ 22 տարուան կար ինքը: Այս յանցանքը վերահաս քաղաքական յեղափոխութեց և ուրիշ մասնաւոր պարագայից պատճառաւ երկար ժամանակ առանց դատի մնացած էր, և յետոյ ալ ուրիշ տարագէպ պատճառներով պատիժը չէր ընդունած: Վերջապէս մօտ օրերս ուրիշ յանցանքով մի ամբաստանուելով՝ ճանչցուեցաւ, և պատժապարտութեան ատենին ներկայացուեցաւ ասկէ իբր կէս դար առաջ գործած եղեւնագործութեանը համար: Ինքեցորդք կրնան իրենց աչքին դիմաց բերել ատենին կերպարանքը. վկաներուն շատը մեռած էին. իսկ եկող երեւցողները քամակներն կորացած ու իրենք կձկտած կըրնձմտած ու ոտքերնուն մէկը փոսին մէջ ինկած մարդիկ էին: Սպանման պատճառ անուղղակի կերպով մի կանցա անուն կին մի ըլլալուն, կանչուեցաւ որ նա եւս իւր գիտցածը պատմէ. յիշեալ կինը կարճ հասակաւ 70 տարեկան պառաւ մի էր,

զոր տեսնողը չէր կրնար հաւատալ թէ այս տեսքով կին մի պատճառ եղած ըլլայ երբէք սպանութեան մի: Վկայութեան կանչուողներէն մէկն ալ որ ականատես եղած էր, ու ատեան չէր եկած, ուրիշ մի զանիկայ անմեղադիր ընելու համար ըսաց՝ թէ հարիւր տարին անցուցած է, ու չը կրնար քայլը առնել: Այս պարագայից վերայ բոլոր ատենակալաց խընդրանօքը ամբաստանեալը ազատ թողուեցաւ:

— Ամբիկայի պատերազմ: Ամբիկայի մէջ կռիւր սկսեւն մինչեւ վերջը, երկու թշնամի բանակները 252 պատերազմ կամ կռիւ տուին քիչ շատ ծանր. 89 Վիրճինիայի մէջ. 37 Օթէնէսէսի մէջ. 22 Սիսուրիի, 12 Ղէորճիայի. 10 հարաւային Քարոլինայի. 11 հիւսիսային Քարոլինայի. 7 Ալապամայի. 13 Լուիզիանայի. 16 Արքանսասի. 5 Դլորիտայի. 5 Մէքսասի. 5 Սարիւանտի. 14 Քէնէդուքիի. 1 Ինսիլվանիայի. 1 Նոր Մէքսիկայի եւ 1 Հնդկային երկրին մէջ:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՅԻՆ ԿԱՆՈՆ

Քաղաքիս կառավարիչ վսեմափայլ Իզդէթ Փաշայն գրեթէ եկած օրէն ի վեր է մասնաւոր հոգ ու խնամք կը տանի սուրբ քաղաքիս փողոցներուն ու շուկաներուն կանոնաւորութեանը, որոնց մեծագոյն մասը արդէն յարգարեց և լայնցուց, փիւլ տալով շուկաներուն երկու կողմը կանգնաչափ լայնութեամբ եղած նստարանի ձեւով ու ահագին քարերով եղած շէնքերը. որոնք փողոցներուն ու շուկաներուն կէսը գրաւած էին և մեծ գոլաւորութի կու տային անցուդար-

ձի, մանաւանդ ուխտաւորաց բազմութեան ժամանակ, և բաց ի նստարանները վերցընելէն, քարայտակներն ալ բոլորովին նորոգեց միօրինակ ձեւով: Եւ այս պատճառաւ խանութներուն շատերն ալ նորոգուելով ներկուեցան, որով բաւական պայծառութիւն ստացաւ սուրբ քաղաքս:

Սուրբ Երուսաղէմ որքան որ իւր հնութեամբը և սրբազան յիշատակներովը թէ քրիստոնեայ և թէ անքրիստոնեայ ազգացքով կարեւորութիւն ունի միշտ, այսու ամենայնիւ երկու ինչ կը պակտի իրեն աւելի ծաղկելուն, մէկ մը ջուրը, երկրորդ ճանապարհին անհարթութիւնը, և այս երկու կարեւոր միջոցները քանի մի տարիէն ի վեր է որ եւրոպացւոց ուշադրութիւնը գրաւած է, և զանազան ընկերութիւններու կողմէ ևս քանի մի անգամ յատուկ մարդիկ և ճարտարապետք եկած են, թէ կենդանի ջուր գտնել ու քաղքին մէջ վաղցընելու համար, և թէ Յոսպէէն մինչեւ Երուսաղէմ երկաթուղի շինելու: Եւ այժմ քաղաքին բարձր ու ապառաժ դիրքին նայելով՝ եթէ անհնարին չէ, դժուարին է ըստ մեզ, իսկ երկաթուղի շինուիլը որչափ որ դիւրին՝ այնքան ալ հարկաւոր է: Եւ նոյնքան փոխանակ երկաթուղւոյ՝ կառուղի շինուելու լուր մը առնելով, մեծ ուրախութիւն եղաւ բնակչաց, և որքան որ չստուգուեցաւ, այսու ամենայնիւ կը յուսամք որ աշխարհաշէն տէրութիւն մի, ինչպէս է (Օսմանեան կառավարութիւնը, զանց չալիտի ընէ վերջապէս սուրբ քաղաքիս հասարակութեան փափաքը լեցընելու, գոնէ կառուղի շինել տա-

լով և տարուէ տարի անհամար աղքերէ եկող ուխտաւորաց բարեմաղթութիւններն ընդունելու, որոնք ամէնքն ալ օրհնող պիտի ըլլան իւր թանկագին կենացը համար:

— Երկայ յօդուածս մամուլը տրուելէն յետոյ իմացանք որ (Օսմանեան բարեխնամ տէրութիւնը յատուկ հրամանագրաւ արտօնութիւն շնորհած է կառուղիի համար, և մօտերս կ'սպասուի, կ'ըսեն, գլխաւոր ճարտարապետին գալուստը որ անմիջապէս պիտի սկսի: Եւսուի թէ հինգ միլիոն դահեկան ծախք պիտի երթայ, և այս ծախքը քաղաքիս բնակիչք պիտի վճարեն, հարուստք դրամ հատուցանելով, իսկ աղքատք անձամբ աշխատելով որոշեալ կարգաւ:

— Եւ այժմայ ամսոյս մէջ Եւստրիոյ տէրութեան Հիւպատոս Սեծ. Պ. Վալքէր տը Սոլթիէմ գործոյ մի պատճառաւ իւր հայրենիքը երթալով, իրեն փոխանորդ կարգեց առաջին թարգման ու քանչէլիէր յարգապատիւ պարոն Յակոբ Փաքալ Սուրատեանը: Եւորին մեծապատուութեցուցըցած այս յարգանաց և հաւատարմութեան նշանը, նոր յայտարարութիւն կը համարուի հայկազուն Պարոնին բաւմամեայ հաւատարիմ աշխատութեանցը զոր ցըցուցած է Կայսերական տէրութեան իրեն յանձնուած պաշտօնին մէջ: Ուրախ եմք ծանուցանելու որ յիշեալ Պ. Սուրատեանը նաեւ իւր ազգասէր ու բարեպաշտ զգացմունքներովն ալ նշանաւոր համարուած է ազգայնոց քով, և շատ առիթներու մէջ ցոյց տուած է իւր առ Ս. Եթուս ունեցած բարի նախանձը: